

DISPARIȚIA INSTALAȚIILOR HIDRAULICE POPULARE ÎN REGIUNEA CRIȘANA ÎNTRE 1946 – 1974

ALEXANDRU MAGHIAR*

THE EXTINCTION OF THE TRADITIONALLY HYDRAULIC INSTALLATIONS IN THE
CRIȘANA REGION BETWEEN 1946-1974

After 777 years documented life in the community service, instead to died with dignity because of the technology's evolution, in 1946 against the 478 units water mills, textile beat mills and cutting wood mills, the new social-economy order a start a really war. In 1974 the working units are 165. Today 5 units.

Key words: extinction, water mill, textile beat mill, Crișana

Inițial planul de cercetare a fost bazat pe informațiile generale obținute din surse publice. Impresia primară era de o dispariție demnă a instalațiilor tehnice populare, ca rezultat al progresului tehnic, în contextul milenar în care au fost un companion indispensabil oricărei comunități. Dar inerent unei cercetări, unde pentru descoperirea fiecărui element legat de temă, prelucrarea tuturor documentelor este obligatorie, precum și din cercetările la fața locului, a rezultat o imagine socială dramatică.

Supraviețuind celui de al II-lea război mondial, instalațiile tehnice populare au de înfruntat o amenințare reală exercitată de către noua ordine social-economică care va duce în scurt timp la dispariția lor. Fenomenul a avut loc în principal pe două căi, aparent fără nici o legătură între ele. Prima cale a fost prin naționalizarea celor care erau mai tehnologizate (productive) și incapacitatea ulterioară de a le gestiona (prin înființarea unor întreprinderi mamut dintre care unele au fost predate sfaturilor populare) și a doua prin impozitarea excesivă a celor rămase (mai rudimentare și izolate) sau refuzul autorizării funcționării lor. Deoarece studiul nu-și propune cercetări socio-istorice, documentele ce vor fi consemnate. Sunt strict legat de involuția, dispariția și performanțele instalațiilor tehnice populare iar cele care sunt considerate sugestive epocii vor fi redată în întregime.

Procesul verbal încheiat în data de 26 ianuarie 1949 de către primarul comunei Telechiu și administratorul morii naționalizate decide închiderea ei pe motiv că nu este rentabilă¹.

* Maghiar Alexandru ASTECCO i.f. Asistență Tehnică și Consultanță în Construcții; astecco@yahoo.com

¹ Arhivele Naționale, Direcția jud. Bihor (în continuare A.N.-D.J. Bihor), *fond Prefectura județului Bihor 1940* (în continuare P.j.B), dosar 111/1948, f. 7

Prin decizia nr. 4/1949 a primăriei Suplacu de Barcău pe lângă naționalizarea instalațiilor și clădirii morii, se confiscă casa și grădina aparținătoare, pe motiv că erau folosite ca birouri și vestiare².

Memoriul din 21.IX.1949 a contabilului dovedește că la acesta dată moara de apă „Crișul” din Aleșd (Tinăud) mai funcționa³.

Prin procesul verbal nr. 1050 din 19 iunie 1948 se naționalizează moara de apă a lui Kajántó Iosif din Tinăud cu o forță motrică de 8 H.P., 2 perechi de pietre⁴.

Fișa întreprinderii naționalizate din 1949 consemnează dotările morii țărănești și presei de ulei „6 Martie” din Ginta: turbină hidraulică (50 H.P.) motor Deutz-Diesel (80 H.P.), în stare bună⁵.

Și fișa întreprinderii naționalizate din 1949 consemnează ca dotare a morii țărănești și presei de ulei „1 Mai” din Tinca, o turbină hidraulică de 100 H.P.⁶

În 19 martie 1958, secțiunea de planificare din sfatul popular al raionului Lunca Vașcăului, încheie în dosarul nr. 34, diferite situații ale morilor din raion, ale policlinicilor, ale producătorilor și procese verbale de inventariere⁷:

Situația nr. 1

Beneficiar	Adresa	Afluent și râul	Felul folosinței	Puterea C.P.	Timpul de funcționare
Cristea Ioan	Chișcău	V. Chișcău Cr. Negru	râșniță	2	nu funcț. în timp de îngheț
Serac Petru	-/-	-/-	-/-	2	-/-
Goldiș Aurel	-/-	-/-	-/-	2	-/-
Bulza Ștefan	-/-	-/-	-/-	2	-/-
Puia Miron	-/-	-/-	-/-	1	-/-
Mandru Ioan	-/-	-/-	-/-	1	-/-
Bara Flore	Ghighișeni	Cr. Negru	râșniță	3	permanent
Bolga Moise	-/-	-/-	-/-	3	-/-
Bolga Ghe.	Com. Rieni	-/-	-/-	2	-/-
Bara Florian	Sudrigiu	Crișul Negru	-/-	2	-/-
Moș Ioan	Colești	V. Colești	-/-	2	-/-
Astolos Iosif	Vașcău	Crișul Negru	moară	4	-/-

² *Ibidem*, f. 91

³ *Idem*, dosar 120/1949, f. 100

⁴ *Ibidem*, f. 96

⁵ A.N.-D.J. Bihor, *fond P.j.B 1940*, pretura plasei Tinca, dosar 120, f. 92

⁶ *Ibidem*, f. 105

⁷ A.N.-D.J. Bihor, *Fond Sfatul popular al raionului Lunca Vașcăului*, dosar 62/1957-58, f.8

Stainer Carol	-//-	-//-	moară	4	nu funcț. în prezent
Ghib Vasile	-//-	-//-	moară	4	permanent
-	Cîmpani	Crișul Negru	moară	8	-//-
Micula Ghe. Baloi Traian Pliscu Gheorghe	Com. Săliște Poiana	V.Săliște Crișul Negru	râșniță	2	nu funcționează iarna
Micula Ghe. Ceta Marțian Lucaci Filimon	Com. Săliște	-//-	-//-	2	-//-
Puie Traian	Dumbrăvani Sat. Broaște	VI. Chișcău	-//-	-//-	-//-
-	Lazuri de B. (Beiuș)	Crișul Negru	moară	6	permanent
	Cusuiuș	-//-	-//-	6	-//-
	Baleni	-//-	-//-	6	-//-
-	Buntești	Crișul Pietros	-//-	4	-//-
	Poiana S.	-//-	-//-	4	-//-
-	Lelești	-//-	-//-	4	-//-
	Poieni Jos	-//-	-//-	3	-//-
	Săud	-//-	-//-	3	-//-
	Rieni	Crișul Negru	-//-	4	-//-
Indrei Ghe.	Leheceni	V. Criștior	râșniță	2	permanent
Laslău Traian	Cărpinet	V. Criștior	-//-	2	-//-
Cristea Nicolaie	-//-	-//-	-//-	2	-//-
Morar Alex.	Călugări	-//-	-//-	2	-//-
Micula Moise	Cărpinet	Crișul Negru	-//-	2	-//-
Bogdan Balint	Sat Șuștiu	V. Briheni	-//-	3	-//-
Bogdan Terente	-//-	-//-	-//-	3	-//-
Moș Gavril	Briheni	-//-	-//-	2	-//-
Pădurean Nicolaie	Sat Șuștiu	-//-	-//-	2	-//-
Copil Gherasim	Sat Briheni	-//-	-//-	3	-//-
Popovici Moise	Seghiște	V. Băița Crișul Negru	-//-	3	-//-
Hasan Morar	Com. Lunca	Crișul Negru	-//-	3	-//-
Micula Vasile	Com. Cărpinet	V. Criștior Crișul Negru	râșniță	3	nu funcț. în timp de iarnă

Documentul este semnat de președintele comitetului executiv și de către șeful secțiunii planificare⁸.

Prin adresa 85 din 19 februarie 1957, Sfatul popular al orașului Ștei, răspunde Sfatului popular raional: „În orașul nostru nu avem mori, râșnițe și sistematice care să aparțină întreprinderii (combinatului) 7 noiembrie sau să fie administrate de sfat. De asemeni nu există pe teritoriul acestui sfat, joagăre particulare”⁹.

În schimb în comuna Gârda de Sus (azi în județul Alba), Sfatul popular prin adresa nr. 1/95 din 2. III. 957 comunică următoarele situații¹⁰:

Situația nr. 1, a morilor țărănești, care sunt administrate de particulari, și anume:

1. Petrușe Dumitru moară cu apă în satul Gârda;
2. Stan Traian -//- -//- -//- -//-;
3. Stan Teodor -//- -//- -//- -//-;
4. Ivan Dumitru -//- -//- -//- -//-;
5. Petrușe Gherasim -//- -//- -//- -//-;
6. Petrușe Petru -//- -//- -//- -//-;
7. Negrea Avram moară cu apă în satul Iarba Rea;
8. Negrea Ilisie -//- -//- -//- -//-;
9. Suciuc Iosif -//- -//- -//- -//-;
10. David Teodor -//- -//- -//- -//-;
11. Avram Mihaiu -//- -//- -//- -/-.

La 21 februarie 1957, Sfatul popular al comunei Arieșeni (azi în județul Alba) transmite prin situația nr. 2, cuprinzând morile de măcinat / râșnițele de pe raza comunei¹¹:

Numele și prenumele proprietarului	Satul	Cui aparține moara / râșnița?
Neag Dumitru	Cristesei	proprietarului
Neag Ioan	-	proprietarului
Matei Ioan	Hodobana	proprietarului
Lezea Ioan	Gobleș	proprietarului
Neag Teodor	Galbena	proprietarului
Haiduc Iosif	-	proprietarului
Mocan Petru	Pătrăhăitești	proprietarului
Lezea Teodor	D. Bajului	proprietarului
Dobra Vasile	Arieșeni	proprietarului
Matei Traian	Casa de Piatră	proprietarului

⁸ *Ibidem*, f. 9-14

⁹ *Ibidem*, f. 34

¹⁰ *Ibidem*, f. 36

¹¹ *Ibidem*, f. 41

Notă: Mori care să fie administrate de combinatul „7 noiembrie” Beiuș, de pe raza comunei, mori sistematice pe raza comunei nu avem, mori administrate de sfatul popular nu avem.

Și situația nr. 3 cuprinzând joagărele de pe raza comunei Arieșeni¹²:

Numele și prenumele proprietarului	Satul	Stadiul în care se află	Ce reparații necesită
Sfatul popular Arieșeni	Arieșeni	rea	Reparații capitale
În părăsire	Galbena	mediocră	Reparații parte de canal, jgheab, etc.

Notă: joagărele cele două mai sus menționate sunt în stare de a se putea repara mai repede și nu cu mari cheltuieli, toate se afla pe raza comunei Arieșeni.

Aceleași situații au fost transmise la 18 Februarie 1957 de către Sfatul popular al comunei Buntești: situația nr.1: tabel nominal de morile (râșnițele) aflate pe raza acestei comuni, satele aparținătoare¹³:

Numele și prenumele persoanei care administrează moara	Comuna	Satul	De cine aparține moara
Rus Gheorghe	Buntești	Buntești	Satul Buntești
Buz Ioan	-/-	Lelești	-/- Lelești
Cuc Alexandru	-/-	Poieni de Jos	-/- P. de Jos
Ciuciu Traian	-/-	Poieni de Sus	-/- P. de Sus
Bobric Mihai	-/-	Săud	-/- Săud

Situația nr. 2: tabel nominal cu morile particulare din comuna și satele aparținătoare¹⁴:

Nume, prenume al persoanei care administrează moara	Comuna	Satul	De cine aparține moara
Brie Miron	Buntești	Ferice	Brie Miron
Foghiș Ioan	Buntești	Ferice	Foghiș Ioan

Situația nr. 3: a joagărelor particulare care nu funcționează și bune pentru funcționare¹⁵:

Nume, prenume al persoanei care administrează moara	Comuna	Satul	Locul unde este joagărul	Stadiul în care se găsește
Sătenii satului Buntești	Buntești	Buntești	fânațe Breapa	părăsit
-/- Săud	-/-	Săud	Gurdibata	-/-

¹² *Ibidem*, f. 42

¹³ *Ibidem*, f. 48

¹⁴ *Ibidem*, f. 49

¹⁵ *Ibidem*, f. 50

Istoricul comunei Buntești care era compusă din 6 sate și anume: Buntești, Ferice, Lelești, Poienii de Jos, Poienii de Sus și Săud, arată și numărul persoanelor care dețineau meseria de morar: „În satul Buntești, printre instituțiile și clădirile din comună se numără și o moară comunală construită în anul 1945. Ocupația de bază este a tuturor agricultura, fiind țărani majoritatea. Mai nou, în special după 1951 de când a luat ființă lucrarea de la Băița, 70% din populație lucrează în mine, la cariere, la drumuri, la strung, canistre, ateliere, mecanică, șoferi etc. Pe meserii se categorisește astfel: fierari, dulgheri, lăcătuș, cojocari, zidari, morari și frizeri. În satul Ferice nu exista nicio moară. În sat existau 3 persoane care aveau meseria de morari. Nici satul Lelești nu deține moară. Poieni de Jos deținea o moară, construită toată din lemn, aceasta fiind acționată de apă, și o singură persoană din sat avea meseria de morar. Poieni de Sus avea o moară comunală, și 2 persoane aveau meseria de morar. Satul Săud deține o moară comunală, are un singur morar”¹⁶.

În schimb sfatul popular al comunei Pietroasa transmite la 22 februarie 1957: situația morilor \ râșnițelor existente în raza acestui Sfat Popular / particular¹⁷:

Numele și prenumele cine administrează moara	Comuna	Satul	De cine aparține moara
Julan Miron	Pietroasa	Chișcău	Proprietate privată
Serac Vasile	-/-	-/-	-/-
Andru Gheorghe	-/-	-/-	-/-
Goldiș Aurel	-/-	-/-	-/-
Bulza Ștefan	-/-	-/-	-/-
Cristea Vasile	-/-	-/-	-/-

și situația cu morilor existente în raza acestui sfat popular¹⁸:

Numele și prenumele cine administrează moara	Comuna	Satul	De cine aparține moara
Pușcaș Trăian	Pietroasa	Pietroasa	Combinatul 7 nov. Beiuș
Judea Nichifor	Pietroasa	Gurani	Combinatul 7 nov. Beiuș

în care 2 mori (Pietroasa și Gurani) au fost naționalizate.

Situația joagărelor existente transmisă de sfatul popular al comunei Pietroasa la data de 20 februarie 1957 arată prin naționalizare importanța joagărelor în economia națională¹⁹:

¹⁶ *Ibidem*, f. 53-61

¹⁷ *Ibidem*, f. 64

¹⁸ *Ibidem*, f. 65

¹⁹ *Ibidem*, f. 67

Nr. Crt	Nume, prenume proprietar	Comuna, satul	Locul unde este situat joagărul	Stadiul în care se găsește	Ce reparații necesită
1	Cireap Vasile	Pietroasa, satul Gurani	Pe malul Crișului Pietroasa	Demontat, în fav. I.R.F.N. Oradea	Mici reparații
2	Proprietatea Sfatului Popular	Pietroasa, satul Chișcău, cătunul Julești	Cătunul Julești, pe apa Crișului Crăiasa	Bun pentru pus în funcțiune	Nici o reparație

Situația „morilor de pe raza comunei Scărișoara” transmisă în 20.II.1957²⁰ de către sfatul popular arată la această dată nu s-au naționalizat încă morile²¹:

Numele și prenumele morarului	Satul	De cine aparține moara
Costea Teodor Alex	Scărișoara	Costea Teodor
Lazea Alex	-/-	Lazea Alex
Ioan Suciu	-/-	Matiș Costin
Teodor Todorel	-/-	Trone Teodor
Matei Gheorghe	Sfoarța	Matei Gheorghe
Dumitru Pleșa	-/-	Pleșa Ioan
Mocan Ana	Scărișoara	Mocan Ana
Ionele Constantin	Lăzești	Ionele Constantin
Marius Jafea	-/-	Marius Jafea
Ion Moraru	-/-	Lozea Ion

Comuna Scărișoara este formată din 3 sate principale: Scărișoara, Sfoarța și Lăzești.

Sfatul popular al orașului Vașcău transmite în 19.II.1957 tabelul nominal al morilor sistematice care aparțin unor instituții de stat²²:

Numele și prenumele	Orașul	De cine aparține moara
Combinatul 7 noiembrie	Vașcău	Combinatul 7 noiembrie Beiș

și tabelul nominal cu morile particulare din raza orașului Vașcău²³:

Numele și prenumele	Orașul, satul	De cine aparține
Astalos Iosif	Vașcău	particular
Stainer Karol	Vașcău	-/-

²⁰ *Ibidem*, f. 80

²¹ *Ibidem*, f. 81

²² *Ibidem*, f. 86

²³ *Ibidem*, f. 87

Miclosi Amalia	Vaşcău	-//-
Rat Gheorghe	Vărzarii de Jos	-//-
Moş Ioan Atumi	Coleşti	-//-
Monea Alexandru	Coleşti	-//-

Din „situația proprietarilor de mori particulare din raza comunei Cărpinet” transmisă în data de 19 februarie 1957 de către sfatul popular, reiese numărul mare de mori care erau la acea dată²⁴:

Numele și prenumele persoanei care deține moara	Comuna	Satul	De cine aparține moara
Laslău Traian	Cărpinet	Cărpinet	De proprietar
Laslău Vasile	-//-	-//-	-//-
Micula Alexandru	-//-	-//-	-//-
Micula Moise	-//-	-//-	-//-
Micula Ilisie	-//-	-//-	-//-
B. Petru	-//-	-//-	-//-
B. Adam	-//-	Leheceni	-//-
Andrieu Traian	-//-	-//-	-//-
Morar Petru	-//-	-//-	-//-
Morar Ioan	-//-	-//-	-//-
Morar Traian	-//-	-//-	-//-
Berca Mihaiu	-//-	Izbuc	-//-
Berca Iosif	-//-	-//-	-//-

Și în această comună joagărul a fost naționalizat așa cum arată „situația joagărelor din raza sfatului popular al comunei Cărpinet” transmisă în data de 19 februarie 1957 de către sfatul popular²⁵:

²⁴ *Ibidem*, f. 91

²⁵ *Ibidem*, f. 92

Nume, prenume al proprietarului	Comuna	Satul	Locul unde este situat joagărul	Stadiul în care se află joagărul și ce reparații necesită
Sfatul Popular Cărpinet	Cărpinet	Lehecenii	Lehecenii	Roata de apă, axa, alte piese mărunte. Roata de apă se află în situația de a fi construită din nou.

Din situațiile transmise de către sfatul popular al comunei Lazuri de Beiuș, reiese că în comuna toate instalațiile tehnice au fost naționalizate:

- situația joagărelor din com. Lazuri de Beiuș, raionul Lunca Vașcăului²⁶:

Numele și prenumele proprietarului	Domiciliul proprietarului	Unde este situat joagărul	Stadiul în care se găsește
Comb. 7 Nov.	Beiuș	Lazuri de Beiuș la moară	Necesită reparații la motor și cureaua de transmisie

- situația Morilor din raza Sfatului Popular Lazuri de Beiuș²⁷:

Nume și prenume administrator de moară	Comuna	Satul	De cine aparține moara
Iancu Augustin	Lazuri de Beiuș	Bălenii	Comb. 7 Nov.
Erdei Iuliu	Idem	Lazuri de Beiuș	Idem
Szabo Iuliu	Idem	Cusuiș	Idem

„Istoricul asupra întregului sector de activitate al Sfatului Popular al comunei Lazuri de Beiuș, Raionul Lunca Vașcăului” denotă administrarea deficitară a instalațiilor tehnice²⁸:

„În cadrul comunei Lazuri de Beiuș sunt 3 mori țărănești, care în ultimul timp au fost administrate de către Combinatul 7 Noiembrie de la Beiuș. În tot acest timp s-a simțit nevoia de însemnate reparații la aceste mori, dar pe care însă acest combinat nu le-a făcut niciodată, motiv pentru care acestea, în prezent necesită mari reparații, lucru pentru care majoritatea din ele lucrează sub capacitatea lor normală de producție. În privința gaterului care există la moara de la satul Lazuri de Beiuș, se impune ca acesta să fie reparat în timpul cel mai scurt și pus în funcțiune pentru a aduce importante foloase comunei și raionului. Până în prezent acest gater a fost ținut de către Combinatul 7 Noiembrie Beiuș în stare completă de părăsire cu toate că în acest timp ar fi putut realiza multe lucrări de interes obștesc pe plan comunal. Se impune deci și aci să se ia măsuri cât mai urgente pentru a fi pus în funcțiune”.

²⁶ Ibidem, f. 93

²⁷ Ibidem, f. 94

²⁸ Ibidem, f. 100

Comuna Lunca care numără 6 sate și anume: Lunca, Sârbești, Șuștiu, Briheni, Seghiște și Hotărel²⁹ deține 10 mori:

- situația morilor / râșnițelor care se află pe raza Sfatului Popular al comunei Lunca³⁰:

Nr.crt.	Nume, prenume al persoanei care administrează moara / râșnița	Comuna	Satul
1	Hasan Morar	Lunca	Lunca
2	Bogdan Terente	-/-	Șuștiu
3	Bogdan Balint	-/-	-/-
4	Iacob Gheorghe	-/-	-/-
5	Pădurean Nicolaie	-/-	-/-
6	Moș Gavril	-/-	Briheni
7	Copil Gherasim	-/-	-/-
8	Clepce Mihai	-/-	Hotărel
9	Popovici Moise	-/-	Seghiște
10	Andruța Tenete	-/-	-/-

Document semnat la Lunca, pe data de 21 februarie 1957.

Aceiași situație în care morile sunt încă în proprietate privată iar joagărele naționalizate se repetă și în documentele transmise de sfatul popular al comunei Săliște, tabel nominal cu morile particulare existente în raza comunei Săliște³¹:

Nr. Crt.	Numele și prenumele persoanei care administrează moara	Comuna	Satul	De cine aparține moara
1	Tulvan Traian	Săliște	Săliște	particulară
2	Lucaci Filimon	Săliște	Săliște	-/-
3	Bursașiu Traian	Săliște	Săliște	-/-
4	Tulvan Nicolaie	Săliște	Săliște	-/-
5	Bălăcel Traian	Săliște	Poiana	-/-
6	Micula Gh. Solomon	Săliște	Poiana	-/-
7	Mișeu Paulina	Săliște	Poiana	-/-

- tabel statistic cu cetățenii care posedă joagăre³²:

Numele și prenumele prop. de joagăre	Comuna	Satul	Cui aparține
Tulvan Traian	Săliște	Săliște	Comb. 7 Noiembrie

²⁹ *Ibidem*, f. 104

³⁰ *Ibidem*, f. 106

³¹ *Ibidem*, f. 110

³² *Ibidem*, f. 111

Tulvan Alexandru	-//-	Poiana	Comb. 7 Noiembrie
------------------	------	--------	-------------------

În schimb în comuna Criștior morile și joagărele nu au fost naționalizate așa cu reiese din documentele transmise la data de 18 II 1957 de către sfatul popular:

- situația privind numărul morilor / rășnițelor din raza comunei Criștior³³:

Nr.crt.	Numele și prenumele persoanei care administrează moara	Comuna/satul	De cine aparține moara
1	Micula Floare și soții	Criștior de Jos	Moară particulară
2	Iaza Nicolae	-//-	-//-
3	Groza Gheorghe	Criștior de Sus	-//-
4	Groza Roman	-//-	-//-
5	Filip Petru	Bâlc	-//-

- situația cu numărul joagărelor din raza comunei Criștior la data de 18 II 1957³⁴:

Nr. Crt.	Numele și prenumele proprietarului de joagăr	Comuna/satul	Proprietate comună/ particulară	Locul unde este situat
1	Filip Petru	Criștior de Sus	particulară	Bâlc

Documentele transmise la 19 februarie 1957 de către sfatul popular al comunei Rieni:

- situația cuprinzând numărul morilor care funcționează în raza comunei Rieni administrate de Combinatul Raional 7 Noiembrie Beiuș³⁵:

Nume și prenumele celui care administrează moara	Comuna	Satul	De cine aparține moara
Ardelean Moise	Rieni	Rieni	Comb. 7 Noiembrie
Chinle Lazăr	Rieni	Ghighișeni	Comb. 7 Noiembrie

- situația cuprinzând numărul morilor particulare care funcționează în raza comunei Rieni, care sunt administrate particular³⁶:

Nume și prenumele celui care administrează moara	Comuna	Satul	De cine aparține moara
Bara Florian	Rieni	Ghighișeni	Bara Florian

³³ *Ibidem*, f. 116

³⁴ *Ibidem*, f. 117-123

³⁵ *Ibidem*, f. 124

³⁶ *Ibidem*, f. 125

Popa Patriciu	Rieni	Sudrigiu	Popa Patriciu
Delga Gheorghe	Rieni	Ghighișeni	Delga Gheorghe
Delga Moise	Rieni	Ghighișeni	Delga Moise

Documentele transmise de către sfatul popular al comunei Dumbrăvani:
- situația nr. 1 cu morile particulare care se găsesc pe raza Sfatului Popular³⁷:

Nr. crt.	Numele și prenumele	Comuna	Satul	De cine aparține moara
1	Puie Traian	Dumbrăvani	Broaște	Sătească
2	Rusu Ioan	-/-	Brădet	-/-
3	Iancu Alecsandru	-/-	Brădet	-/-
4	Iancu Alecsandru	-/-	Dumbrăvani	-/-

- situația nr.2 cu morilor râșnițe care funcționează pe raza comunei și sunt administrate de Combinatul 7 Noiembrie Beiuș³⁸:

Numele și prenumele	Comuna	Satul	De cine aparține moara
Gabor Gheorghe	Dumbrăvani	Dumbrăvani	Combinatul 7 Nov. Beiuș
Groza Iosif	-/-	Cociuba Mică	-/-

Documentele transmise la 10 februarie 1957 de către sfatul popular al comunei Cîmpanii de Sus:

- situația nr. 3 cuprinzând numărul joagărelor particulare care nu funcționează și bune pentru funcționare³⁹:

Numele și prenumele proprietarului	Satul	Locul unde se găsește	Stadiul în care se găsește	Ce reparații necesită
Groze Simion	Sighiștel	Pe râul Sighiștelului	Bun pentru funcționare	-
Ioan Rotaru	Fînețe (Fânațe)	Pe valea Crișului Negru	degradat	Reparații generale

- situația nr. 1 cuprinzând morile de măciniș (râșnițe) care funcționează în raza acestui Sfat Popular și sunt administrate de Combinatul 7 nov. a Raionului Beiuș⁴⁰:

³⁷ *Ibidem*, f. 134

³⁸ *Ibidem*, f. 135

³⁹ *Ibidem*, f. 138

⁴⁰ *Ibidem*, f. 137

Nume, prenume	Comuna / satul	De cine aparține moara
Moisea Miron	Câmpenii de Jos	7 nov. Beiuș

Proasta administrare a morilor a impus ca „Sfatul Popular Regional Oradea, *Comitetul Executiv*” să ia Hotărârea nr. 11:

„Adusă în ședința comitetului executiv al sfatului popular regional în problema activității industriale locale.

Sarcină permanentă răspund tov. Președinți ai sfaturilor populare raionale, oraș Oradea și S.E., șeful secției industriale locale.

Art. 1 Pentru mai bună deservire a cetățenilor în noul sezon de măcinaș, comitetele executive ale sfaturilor populare raionale și a orașului Oradea, vor lua măsuri ca până cel târziu la data de 15 iulie a.c. toate morile țărănești ale industriei locale să fie revizuite, curățate, reparate și ignifugate, trasându-se sarcini concrete pe obiectivele întreprinderilor de industrie locale în subordine.

În acest scop secțiunea de industrie locală va lua măsuri ca până la data de 10 mai, să ia fință după necesități pe lângă unitățile cu putere economică mai bună a secțiunilor pentru repararea și întreținerea morilor țărănești, inclusiv a celor particulare. De asemeni pentru înființarea secțiunilor de reparație și întreținerea cazanelor cu aburi din cuprinsul regiunii răspunde S. E. și președinții comitetelor executive ale sfaturilor populare raionale și oraș Oradea.

Art. 2 Comitetele executive ale sfaturilor populare raionale la propunerea întreprinderilor de industrie locale vor putea da în administrarea directă a sfaturilor populare comunale, ca activitate economică extrabugetară, unele mori țărănești de mică capacitate și acționate de forța hidraulică, presa de ulei, joagăre, darace, asigurând activitatea rentabilă a acestora.

Răspund tov. Președinți și sfaturile populare raionale.

Cu urmărirea aducerii la îndeplinire a sarcinilor din prezenta hotărâre, din partea comitetului executiv regional se încredințează tov. O. P. – vicepreședinte.

Membrii comitetului executiv al sfatului popular regional conform repartiției de mai sus, vor ține lunar consfătuiri cu comitetele executive ale sfaturilor populare raionale și conducerea întreprinderilor și fabricilor respective, în care se va analiza rentabilitatea unităților, activitatea economică a acestora, luând pe loc măsuri de îmbunătățire a muncii și chiar de schimbare a conducerii întreprinderii unde se va constata că este cazul.

Răspund tov. Președinți și sfaturile populare raionale.

Cu urmărirea aducerii la îndeplinire a sarcinilor din prezenta hotărâre, din partea comitetului executiv regional se încredințează tov. O. P. – vicepreședinte⁴¹.

Incapacitatea de a administra o activitate complexă a impus ca morile să se predea sfaturilor populare:

Sfatul Popular al Raionului Lunca Vașcăului, Deciziunea nr. 1993/1957

⁴¹ *Ibidem*, f. 143 - 145

*"Noi, comitetul executiv al Sfatul Popular al Raionului Lunca Vașcăului
Având în vedere Hotărârea nr. 11/1957, adusă în ședința Comitetului Executiv al Sfatului Popular al Regiunii Oradea, privitoare la problema activității de industrie locală.*

Având în vedere art. 2 din această hotărâre precum și adresa nr. 2.026 din 24 mai 1957 a Combinatului Raional de Industrie Locală 7 Noiembrie Beiuș, prin care ne face cunoscut că toate morile țărănești, râșnițe, care până la această dată au fost administrate de către acest Combinat Raional, începând cu data de 1 iunie 1957, să predea sfaturilor populare al raionului Lunca Vașcăului, în scopul unei deserviri mai bune a populației din Raionul Lunca Vașcăului, și totodată și buna administrare și conducere a morilor țărănești.

Având în vedere cele de mai sus, în baza art. 18, alin. A din regulamentul de organizare și funcționare a sfaturilor populare. Decidem:

Art. 1 Trecerea în administrarea Comitetelor executive a sfaturilor populare comunale, a morilor țărănești, râșnițelor, care până la data de 1 iunie, au fost sub administrarea Combinatului Raional de Industrie locală 7 Nov. Beiuș.

Art. 2 În vederea predării și preluării morilor, Comitetele executive ale Sfatului populare comunale, vor proceda la întocmirea de procese verbale în care se va consemna tot inventarul viu și mort al acestor mori găsite asupra administratorului, care inventar va fi verificat și revizuit cu începere de la data când a fost preluată moara de către administrator.

- Procesele verbale vor fi întocmite în 3 exemplare din care un exemplar se va înainta sfatului popular raional Secțiunii de Planificare, al doilea Combinatului Raional de Industrie Locală 7 noiembrie Beiuș și al treilea va fi păstrat în arhiva Comitetului Executiv al Sfatului Popular Comunal.

Art. 3 Prezenta deciziune intră în vigoare și se pune în aplicare de către comitetele executive comunale, la data de 1 iunie 1957.

Art. 4 Cu ducerea la îndeplinire a prezentei se încredințează tov președinți ai comitetelor executive comunale, care răspund de punerea în aplicare a prezentei deciziuni.

Documentul a fost semnat la data de 31 mai 1957, de către Președintele comitetului executiv B. I. și secretarul B. G⁴².

Ca urmare a acestei decizii s-a întocmit următoarele:

- tabel nominal de râșnițele ce au aparținut de Combinatul Raional de Industrie Locală 7 noiembrie Beiuș și urmează să fie predate sfaturilor populare comunale⁴³:

Localitatea unde este situată moara	Satul	administrator
Lazuri de Beiuș	Lazuri de Beiuș	Erdodi Iuliu
-//-	Cusuiș	Szabo K.

⁴² *Ibidem*, f. 147

⁴³ *Ibidem*, f. 148

-//-	Băleni	Vancu Ioan
Buntești	Buntești	Rus Gheorghe
-//-	Poienii de Sus	Ciuciu Aurel
-//-	Lelești	Buz Ioan
-//-	Poienii de Jos	Cuc Alexandru
-//-	Săud	Bordic Mihai
Rieni	Rieni	Ardelean Moise
-//-	Ghigișeni	Chinle Lazăr
Dumbrăvani	Dumbrăvani	Gabor Gheorghe
-//-	Cociuba	Corbi Alexandru
Pietroasa	Pietroasa	Puie Traian
-//-	Gurani	Faur Nicolae
Cîmpani de sus	Cîmpani de Jos	Bercea Mihai

"Combinatul Raional de Industrie Locală 7 noiembrie Beiuș, Oficiul Juridic, Nr. 2026, din 24 mai 1957, Către Sfatul popular al Raionului, Comitetul Executiv, Lunca Vașcăului:

Potrivit hotărârii nr. 11/1957 adusă în ședința Comitetului Executiv al Sfatului Popular al Regiunii Oradea, privitoare la problema activității de industrie locală.

Având în vedere art. 2 din această hotărâre prin care se arată că: Comitetele executive ale Sfaturilor populare raionale, la propunerea Întreprinderilor de Industrie Locală vor putea da în administrarea directă a Sfaturilor Populare Comunale, ca activitate economică extra-bugetară unele mori țărănești de mică capacitate și acționat de forța hidraulică, presa de ulei, joagăre, darace, asigurând activitatea rentabilă a acestora.

Ca urmare a acestui articol, propunem luarea în administrație de către dvs. numai a morilor țărănești aflate pe raza Raionului Lunca Vașcăului care până la această dată sunt administrate de Combinatul 7 noiembrie Beiuș.

Propunem acest lucru, întrucât dvs. prin organele în subordine puteți executa un control mai riguros asupra activității acestora, asigurând astfel activitatea rentabilă în scopul unei deserviri mai bune a populației din raza Raionului dvs.

În ce privește joagărele, acestea urmează a fi administrate și pe mai departe de Combinatul 7 noiembrie Beiuș.

Alături anexăm tabelul despre morile țărănești aflate pe raza Raionului Lunca Vașcăului⁴⁴ - tabel de rășnițele aparținătoare C.R.I.L. 7 noiembrie Beiuș⁴⁵:

	Numele și prenumele	Satul	Comuna
1	Erdodi Iuliu	Lazuri de Beiuș	Lazuri de Beiuș

⁴⁴ *Ibidem*, f. 149

⁴⁵ *Ibidem*, f. 150

2	Szabo Emeric	Cusuiș	Lazuri de Beiuș
3	Văncu Ioan	Băleni	Lazuri de Beiuș
4	Rus Gheorghe	Buntești	Buntești
5	Buz Ioan	Lelești	Buntești
6	Ciuciu Aurel	Poieni de Sus	Buntești
7	Cuc Alexandru	Poieni de Jos	Buntești
8	Bobric Mihai	Săud	Buntești
9	Ardelean M.	Rieni	Rieni
10	Chindea Lazăr	Ghighișeni	Rieni
11	Gabor Gh.	Dumbrăvani	Dumbrăvani
12	Cobri Alex	Cociuba Mică	Dumbrăvani
13	Puies Traian	Pietroasa	Pietroasa
14	Faur Nicolae	Gurani	Pietroasa
15	Bercea Mihai	Cîmpani	Cîmpani de Jos

Ca urmare în localități s-a trecut la predarea-primirea instalațiilor:

„Proces verbal. Încheiat astăzi, 7 iunie 1957, în localul Sfatului Popular al Comuna Pietroasa Raionul Lunca Vașcăului. În baza deciziei Nr. 1993/1957 a Comitetului Executiv Regional, am constituit Comisia: d.na Tov. B. I. deleg. Comitetului Raional Beiuș, T. I., șeful Secțiunii Planificare, Raionale, C. I., președintele Comitetului Executiv Comunal. Am trecut la verificarea vechiului inventar al morilor din satul Gurani, administrată de Faur Nicoale, și satul Pietroasa administrată de Puie Trăian, verificând datele introduse în inventar, ulterior procedând la predarea și preluarea inventarelor și morilor între Sfatul Popular Comunal și Combinatul Raional 7 Noiembrie Beiuș. Potrivit acestei liste de inventar anexată la procesul verbal. Morile se predau și se preiau începând cu data de 1 iunie 1957 și vor fi administrate de sfatul Popular Comunal. Drept pentru care am încheiat prezentul proces verbal în 3 exemplare, din care unul la Combinatul Raional 7 Noiembrie Beiuș, iar unul pentru Sfatul Popular Raional Lunca Vașcăului și un exemplar pentru Sfatul Popular Comunal”⁴⁶.

„Proces verbal. Procesul, încheiat la 7 iunie 1957 în localul Sfatului Popular al Comunei Pietroasa, Raionul Lunca Vașcăului, Regiunea Oradea, arată că pe baza Deciziei Nr. 1993/1957, moara din satul Pietroasa administrată de Puie Trăian, va fi preluată și administrată de către Sfatul Popular Comunal”⁴⁷.

„Proces verbal. Încheiat la 7 iunie 1957 în localul Sfatului Popular al Comunei Pietroasa, Raionul Lunca Vașcăului, Regiunea Oradea, documentul arată că pe baza Deciziei Nr. 1993/1957, moara din satul Gurani administrată de Faur Nicolae, va fi

⁴⁶ *Ibidem*, f. 152

⁴⁷ *Ibidem*, f. 154

preluată și administrată de către Sfatul Popular Comunal”⁴⁸.

„Proces verbal.. Încheiat la 6 iunie 1957 în localul Sfatului Popular al Comunei Dumbrăveni, Raionul Lunca Vașcăului, Regiunea Oradea, din procesul verbal reiese că pe baza Deciziei Nr. 1993/1957, și hotărârii nr. 11/1957, a Comitetului Executiv Regional, moara din satul Cociuba Mare administrată de Bobrik Mihai, va fi preluată și administrată de către Comitetul Executiv Comunal”⁴⁹.

„Proces verbal. Procesul verbal încheiat la 5 iunie 1957 în localul Sfatului Popular al Comunei Buntești, Raionul Lunca Vașcăului, arată că în baza Deciziei Nr. 1993/1957, și Hotărârii nr. 11/1957, a Comitetului Executiv Regional, s-a procedat la predarea râșniței din satul Poieni, administrată de Tov. Ciuciu Traian, va fi preluată și administrată de către Comitetul Executiv Comunal”⁵⁰.

„Procesul verbal. Încheiat la 5 iunie 1957 în localul Sfatului Popular al Comunei Buntești, Raionul Lunca Vașcăului, arată că în baza Deciziei Nr. 1993/1957, și Hotărârii nr. 11/1957, a Comitetului Executiv Regional, s-a procedat la predarea morii din satul Poieni de Jos, administratorului Tov. Cuc Alex., de către Comitetul Executiv Comunal. Acest proces verbal formează actul legal de predare și preluare a morii de la Sfatul Popular al Comunei și administratorul morii”⁵¹.

„Proces verbal. Procesul verbal încheiat la 5 iunie 1957 în localul Sfatului Popular al Comunei Buntești, Raionul Lunca Vașcăului, arată că în baza Deciziei Nr. 1993/1957, și Hotărârii nr. 11/1957, a Comitetului Executiv Regional, s-a procedat la predarea morii din satul Buntești, care pînă la data de 1 iunie a.c. a fost administrată de Combinatul Raional 7 Noiembrie Beiuș, către Sfatul Popular Comunal. Acest proces verbal formează actul legal de predare și preluare a morii de la Sfatul Popular al Comunei și administratorul morii”⁵².

„Proces verbal. Încheiat la 5 iunie 1957 în localul Sfatului Popular al Comunei Buntești, Raionul Lunca Vașcăului, arată că în baza Deciziei Nr. 1993/1957, și Hotărârii nr. 11/1957, a Comitetului Executiv Regional, s-a procedat la predarea râșniței din satul Săud, administrată de Redac Traian, către Sfatul Popular Comunal. Acest proces verbal formează actul legal de predare și preluare a morii de la Sfatul Popular al Comunei și administratorul morii”⁵³.

„Proces verbal. Procesul verbal încheiat la 5 iunie 1957 în localul Sfatului Popular al Comunei Buntești, Raionul Lunca Vașcăului, arată că în baza Deciziei Nr. 1993/1957, și Hotărârii nr. 11/1957, a Comitetului Executiv Regional, s-a procedat la predarea morii din satul Lelești, administrată de Tov. Buz Ioan, către Sfatul Popular Comunal. Acest proces verbal formează actul legal de predare și preluare a morii de la Sfatul Popular al Comunei și administratorul morii”⁵⁴.

⁴⁸ Ibidem, f. 156

⁴⁹ Ibidem, f. 157

⁵⁰ Ibidem, f. 161

⁵¹ Ibidem, f. 163

⁵² Ibidem, f. 165

⁵³ Ibidem, f. 167

⁵⁴ Ibidem, f. 169

„Proces verbal. Încheiat la 5 iunie 1957, cu ocazia predării râșnițelor țărănești din satele Lelești, Buntești, Săud, Poieni de Jos și Poieni de Sus, de către C.R.I.L. «7 Noiembrie» Beiuș, Sfatului Popular al Comunei Buntești”⁵⁵.

„Proces verbal. Încheiat la 4 iunie 1957 în localul Sfatului Popular al Comunei Lazuri de Beiuș, din Raionul Lunca Vașcăului, arată că în baza Deciziei Nr. 1993 din 31.V.1957, și al Comitetului Executiv al Sfatului Popular Raional, Lunca Vașcăului, s-a procedat la predarea morii din satul Cusuiș, administrată de Tov. Szabo Emeric, către Sfatul Popular Comunal. Moara aparținea până la data de 1.VI.1957, C.R.I.L.-ului «7 Noiembrie» Beiuș. Acest proces verbal formează actul legal de predare și preluare a morii de la Sfatul Popular al Comunei și administratorul morii”⁵⁶.

„Proces verbal. Încheiat la 4 iunie 1957, cu ocazia predării Râșniței Cusuiș, de către C.R.I.L. 7 Noiembrie Beiuș, Sfatului Popular al Comunei Lazuri. S-a făcut inventarul obiectelor găsite la Râșniță, conform listelor de inventar anexate, în baza cărora conf. Hotărârii nr. 11 al Sf. Pop. Regional Râșnița Cusuiș trece în administrarea Sfatului Comunal Lazuri”⁵⁷.

„Proces verbal. Încheiat la 4 iunie 1957, cu ocazia predării Râșniței țărănești Lazuri, de către C.R.I.L. 7 Noiembrie Beiuș, Sfatului Popular al Comunei Lazuri. S-a făcut inventarul obiectelor găsite la râșniță, conform listelor de inventar anexate, în baza cărora conf. Hotărârii nr. 11 al Sf. Pop. Regional Râșnița Lazuri de Beiuș trece în administrarea Sfatului Popular Comuna Lazuri”⁵⁸.

„Proces verbal. Încheiat la 4 iunie 1957 în localul Sfatului Popular al Comunei Lazuri de Beiuș, din Raionul Lunca Vașcăului, arată că în baza Deciziei Nr. 1993 din 31.V.1957, și al Comitetului Executiv al Sfatului Popular Raional, Lunca Vașcăului, s-a procedat la predarea și preluarea morii din satul Lazuri, administrată până în prezent de Tov. Erdodz Iuliu, și care râșniță până la data de 1.VI.1957 aparținea C.R.I.L.-ului „7 Noiembrie” Beiuș. Acest proces verbal formează actul legal de predare și preluare a morii de la Sfatul Popular al Comunei și administratorul morii”⁵⁹.

„Proces verbal. Încheiat la 5 iunie 1957 în localul din Comuna Lazuri de Beiuș, satul Băleni, în baza Hotărârii nr. 11 a Comitetului Ex. Regiunea Oradei și Deciziunii Nr. 1993 din 31.V.1957, și al Comitetului Executiv al Sfatului Popular Raional, Lunca Vașcăului, s-a procedat la predarea și primirea morii între Combinatul Raional și Sfatul popular Comunal”⁶⁰. „Proces verbal. Procesul verbal încheiat la 5 iunie 1957 în localul Sfatului din satul Băleni, arată că în baza Deciziei Nr. 1993/1957, și Hotărârii nr. 11/1957, a Comitetului Executiv Regional, s-a procedat la predarea morii din satul Băleni”⁶¹.

„Proces verbal. Încheiat la 4 iunie 1957, cu ocazia predării râșniței țărănești din comuna Rieni, de către C.R.I.L. «7 Noiembrie» Beiuș, Sfatului Popular al

⁵⁵ Ibidem, f. 171

⁵⁶ Ibidem, f. 172

⁵⁷ Ibidem, f. 173

⁵⁸ Ibidem, f. 175

⁵⁹ Ibidem, f. 177

⁶⁰ Ibidem, f. 178

⁶¹ Ibidem, f. 179

Comunei Rieni”⁶².

„Proces verbal. Încheiat la 4 iunie 1957, cu ocazia predării morii țărănești din satul Rieni, de către C.R.I.L. «7 Noiembrie» Beiuș, Sfatului Popular al Comunei Rieni”⁶³.

„Proces verbal. Încheiat la 4 iunie 1957, cu ocazia predării Râșniței țărănești Ghighișeni, de către Combinatul «7 Noiembrie» Beiuș, Sfatului Popular al Comunei Rieni. S-a făcut inventarierea obiectelor găsite la râșniță, conform listelor de inventar anexate, în baza cărora conf. Hotărârii nr. 11 al Sf. Pop. Regional Râșnița de la Ghighișeni, trece în administrarea Sfatului Popular Comuna Rieni”⁶⁴.

„Proces verbal. Încheiat la 3 iunie 1957, în localul Sfatului Popular al Comunei Cîmpanii de Sus, din Raionul Lunca Vașcăului, Regiunea Oradea, având la bază Deciziunea Nr. 1993/1957 luată de către Comitetul Executiv al Sfatului Popular Raional, Lunca Vașcăului, și în baza hotărârii nr. 11/1957, s-a procedat la predarea morii țărănești-râșnița situată în satul Cîmpanii de Jos, către Sfatul Popular Comunal. Moara aparținea până la data de 1.VI.1957, C.R.I.L.-ului «7 Noiembrie» Beiuș”⁶⁵. „Proces verbal. Încheiat la 3 iunie 1957, în localul Sfatului Popular al Comunei Cîmpanii de sus, din Raionul Lunca Vașcăului, Regiunea Oradea, cu ocazia predării-preluării inventarului viu și mort de la moara țărănească/râșnița administrată de către Bercea Miron, din Cîmpanii de Jos și care până la data de 1 iunie 1957, a fost administrată de către Combinatul Raional de Industrie Locală «7 Noiembrie» Beiuș”⁶⁶.

Împuternicitul Raionului Lunca Vașcăului transmite Situația Centralizatoare pe raion.

Situația nr. 1⁶⁷:

Nr. mori	Cantitatea măcinată pe produse						Oiumul cuvenit		
	Grâu			Porumb			Grâu		
	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956
72	197.351	152.496	139.189	143.646	111.708	119.508	23.783	18.326	.

Nume și prenume: Rusu Ioan

Tipul de moară: Râșniță

Comuna: Dumbrăvani; Satul: Brădet,

Forța motrică: 2 c.p.

⁶² Ibidem, f. 181

⁶³ Ibidem, f. 182

⁶⁴ Ibidem, f. 184

⁶⁵ Ibidem, f. 187

⁶⁶ Ibidem, f. 188

⁶⁷ Ibidem, f. 191

Moară de munte⁶⁸:

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat impozitul + plătit			Nr. gospodăriilor care macină
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				
500	-	-	-	4047	6763	3624	3450	3357	3233	486	810	435	415	402	388	921 kg + 500	843 kg + 500	150 kg + 800	45

Nume și prenume: Morar Ioan

Tipul de moară: Țărănească

Comuna: Câmpanii de Sus; Satul: Fânață

Forța motrică: 2 c.p.

Moară de munte⁶⁹:

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat impozitul + plătit			Nr. gospodăriilor care macină
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				
200	-	-	-	2731	3435	1256	2013	1266	276	328	412	150	242	152	33	328	412	150 kg + 800	90

Nume și prenume: Laza Nicolae

Tipul de moară: Râșniță

Comuna: Criștior; Satul: Criștioru de Jos

Forța motrică: 3 c.p.

Moară de munte⁷⁰:⁶⁸ *Ibidem*, f. 192⁶⁹ *Ibidem*, f. 193⁷⁰ *Ibidem*, f. 194

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit	Nr. gospodăriilor care macină într-un an		
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				
200	-	-	-	2764	3096	1403	3129	2554	2675	312	372	168	375	306	321	337 kg + 450	318 kg + 482	242 kg + 620	60

Nume și prenume: Groza Gheorghe
Comuna: Criștior; Satul: Criștiori de Sus
Moară de munte⁷¹:

Tipul de moară: Țărănească
Forța motrică: 2 c.p.

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit	Nr. gospodăriilor care macină		
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	

⁷¹ *Ibidem*, f. 195

100	-	-	-	1033	1494	3635	1054	1424	3578	124	179	434	126	171	429	124 kg + 1400	179 kg + 800	402 kg + 800	50
-----	---	---	---	------	------	------	------	------	------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	---------------	--------------	--------------	----

Nume și prenume: Micula Vasile
Comuna: Cărpinet; Satul: Cărpinet
Moară de șes⁷²:

Tipul de moară: Țărănească
Forța motrică: 3 c.p.

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit			Nr. gospodăriilor care macină
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				
600	-	-	-	-	2238	7717	-	416	1538	-	260	926	-	50	184	0 kg + 3000	237 kg + 1700	697 kg + 1700	200

Nume și prenume: Laslău Vasile
Comuna: Cărpinet; Satul: Cărpinet
Moară de șes⁷³:

Tipul de moară: Țărănească
Forța motrică: 22 p, com. apă.

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit			Nr. gospodăriilor care macină
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				

⁷² *Ibidem*, f. 196

⁷³ *Ibidem*, f. 197

240	-	-	-	1708	1157	2041	12	64	174	205	139	245	1	8	21	205 kg + 1500	139 kg + 1500	245 kg + 1500	45
-----	---	---	---	------	------	------	----	----	-----	-----	-----	-----	---	---	----	---------------	---------------	---------------	----

Nume și prenume: Brie Miron

Tipul de moară: Țărănească

Comuna: Buntești; Satul: Ferice

Forța motrică: 3 c.p, com. apă. Moară de munte⁷⁴:

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit			Nr. gospodăriilor care macină
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				
500	-	-	-	15671	5338	2699	17266	6264	10901	673	641	324	1352	752	1308	0 kg + 980	390 kg + 1106	212 kg + 1180	89

Nume și prenume: Petrusa Gherasim

Tipul de moară: de apă

Comuna: Garda; Satul: Huzărani

Forța motrică: 1c.p.

Moaară de munte⁷⁵:

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit			Nr. gospodăriilor care macină
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				

⁷⁴ *Ibidem*, f. 198⁷⁵ *Ibidem*, f. 199

30	-	-	-	291	2367	1900	-	-	1330	-	-	13.800	-	-	160,800	0 kg + 0	0 kg + 0	13,800 kg + 0	16
----	---	---	---	-----	------	------	---	---	------	---	---	--------	---	---	---------	----------	----------	---------------	----

Nume și prenume: Negrea Ilie
Comuna: Garda; Satul: Gârda
Moară de munte⁷⁶

Tipul de moară: Țărăneasă
Forța motrică: 2 c.p.

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit			Nr. gospodăriilor care macină
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	
40	-	-	-	379	136	150	2100	1238	845	45	16	18	252	161	101	45 kg + 0	161 kg + 0	101 kg + 0	30

Nume și prenume: Indrei Gheorghe
Comuna: Cărpinet; Satul: Leheceni
Moară de munte⁷⁷

Tipul de moară: Râșniță
Forța motrică: 2 c.p.

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit			Nr. gospodăriilor care macină
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	

⁷⁶ *Ibidem*, f. 200

⁷⁷ *Ibidem*, f. 203

106	-	-	-	504	60	545	40	8	80	60	7	65	5	1	6	17 kg + 1200	6 kg + 800	65 kg + 800	-
-----	---	---	---	-----	----	-----	----	---	----	----	---	----	---	---	---	--------------	------------	-------------	---

Nume și prenume: Laslău Traian

Tipul de moară: Râșniță

Comuna: Cărpinet; Forța motrică: 2 c.p.

Moaară de munte⁷⁸

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit			Nr. gospodăriilor care macină
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	
240	-	-	-	1889	1381	1543	218	-	-	220	166	185	25	-	-	226 kg + 2200	166 kg + 2200	185 kg + 0	45

Nume și prenume: Cristea Nicolae

Tipul de moară: Râșniță

Comuna: Cărpinet;

Forța motrică: 2 c.p.

Moaară de munte⁷⁹

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit			Nr. gospodăriilor care macină
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	

⁷⁸ *Ibidem*, f. 204⁷⁹ *Ibidem*, f. 205

70	-	-	-	976	267	250	439	806	254	117	32	30	53	25	30	117 kg + 300	34 kg + 300	30 kg + 0	40
----	---	---	---	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	----	----	----	----	----	--------------	-------------	-----------	----

Nume și prenume: Morar Alexandru
Comuna: Cărpinet; Satul: Călugări
Moară de munte⁸⁰

Tipul de moară: Râșniță
Forța motrică: 2 c.p.

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit	Nr. gospodăriilor care macină		
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				
200	-	-	-	-	-	1066	-	-	3652	-	-	128	-	-	438	-	-	30 kg + 0	120

Nume și prenume: Micula Moise
Comuna: Cărpinet; Satul: Călugări
Moară de munte⁸¹

Tipul de moară: Râșniță
Forța motrică: 2 c.p.

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit	Nr. gospodăriilor care macină		
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				

⁸⁰ *Ibidem*, f. 206

⁸¹ *Ibidem*, f. 207

240	-	-	-	1741	719	305	348	-	325	209	86	37	42	-	39	209 kg + 700	86 kg + 700	37 kg + 700	40
-----	---	---	---	------	-----	-----	-----	---	-----	-----	----	----	----	---	----	--------------	-------------	-------------	----

Nume și prenume: Bogdan Balint
Comuna: Lunca; Satul: Șuștiu
Moară de munte⁸²

Tipul de moară: Râșniță
Forța motrică: 3 c.p.

240	Cantitatea de producție în 24 h			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit			Nr. gospodăriilor care macină
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				
-	-	-	-	4451	1444	1565	1595	458	441	594	233	188	141	55	114	594 kg + 0	233 kg + 0	188 kg + 0	126

Nume și prenume: Bogdan Terente
Comuna: Lunca; Satul: Șuștiu
Moară de munte⁸³

Tipul de moară: Râșniță
Forța motrică: 3 c.p.

240	Cantitatea de producție în 24 h			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit			Nr. gospodăriilor care macină
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				
-	-	-	-	4451	1444	1565	1595	458	441	594	233	188	141	55	114	594 kg + 0	233 kg + 0	188 kg + 0	126

⁸² *Ibidem*, f. 208

⁸³ *Ibidem*, f. 208

340	-	-	-	8689	4285	3274	4046	1447	857	1043	514	393	485	134	103	-	-	-	.
-----	---	---	---	------	------	------	------	------	-----	------	-----	-----	-----	-----	-----	---	---	---	---

Nume și prenume: Moș Gavril
Comuna: Lunca; Satul: Briheni
Moară de munte⁸⁴

Tipul de moară: Râșniță
Forța motrică: 2 cp

Cantitatea de producție în 24 h	Produl ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit			Nr. gospodăriilor care macină
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	
240	-	-	-	3945	1752	1772	3828	778	1052	472	210	213	459	93	126	-	-	0 kg + 763	.

Nume și prenume: Pădurean Nicolae
Comuna: Lunca; Satul: Șuștiu
Moară de munte⁸⁵

Tipul de moară: Tranc. cu apă
Forța motrică: 2 cp

Cantitatea de producție în 24 h	Produl ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit			Nr. gospodăriilor care macină
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	

⁸⁴ *Ibidem*, f. 209

⁸⁵ *Ibidem*, f. 209

150	-	-	-	2067	1948	1151	1241	937	860	243	233	138	150	112	104	-	-	-	-
-----	---	---	---	------	------	------	------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	---	---	---	---

Nume și prenume: Copil Gherasim

Tipul de moară: Râșniță

Comuna: Lunca; Satul: Briheni

Forța motrică: 3 cp

Moaară de munte⁸⁶

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit			Nr. gospodăriilor care macină
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	
240	-	-	-	1584	1251	1025	921	199	243	140	150	123	111	24	29	-	-	-	-

Nume și prenume: Popovici Moise

Tipul de moară: cu apă (râșniță)

Comuna: Lunca; Satul: Seghiște

Forța motrică: 3 cp

Moaară de munte⁸⁷

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit			Nr. gospodăriilor care macină
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	

⁸⁶ *Ibidem*, f. 210⁸⁷ *Ibidem*, f. 210

-
-
-
-
-
740
112
-
208
290
-
89
135
-
25
35
-
83 kg + 0
31 kg + 0
-

Nume și prenume: Hasan Morar
Comuna: Lunca;
Moară de munte⁸⁸

Tipul de moară: Râșniță
Forța motrică: 3 cp

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit	Nr. gospodăriilor care macină		
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				
384	-	-	-	4072	9564	3943	9705	7832	2448	1689	1148	473	1165	940	294	1268 kg + 0	194 kg + 0	810 kg + 0	80

Nume și prenume: Clepce Mihai
Comuna: Lunca; Satul: Hotărel
Moară de șes⁸⁹

Tipul de moară: Râșniță
Forța motrică: 2 cp, cu apă

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit	Nr. gospodăriilor care macină		
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				

⁸⁸ *Ibidem*, f. 211

⁸⁹ *Ibidem*, f. 211

200	-	-	-	3650	1822	3843	4071	3247	493	438	219	467	489	282	594	438 kg + 0	219 kg + 0	-	50
-----	---	---	---	------	------	------	------	------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	------------	------------	---	----

Nume și prenume: Cristea Ioan
Comuna: Pietroasa; Satul: Chișcău;
Moară de șes-munte⁹⁰

Tipul de moară: Râșniță
Forța motrică: 2 cp

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit	Nr. gospodăriilor care macină		
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				
400	-	-	-	444	1348	-	620	1569	-	60	162	-	74	186	-	100 kg + 0	106 kg + 0	-	50

Nume și prenume: Goldiș Aurel
Comuna: Pietroasa; Satul: Chișcău;
Moară de munte⁹¹

Tipul de moară: Râșniță
Forța motrică: 2 cp

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit	Nr. gospodăriilor care macină		
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				

⁹⁰ *Ibidem*, f. 212

⁹¹ *Ibidem*, f. 213

400	-	-	-	608	219	141	654	432	438	73	28	17	78	52	63	-	-	-	40
-----	---	---	---	-----	-----	-----	-----	-----	-----	----	----	----	----	----	----	---	---	---	----

Nume și prenume: Bulza Ștefan
Comuna: Pietroasa; Satul: Chișcău
Moară de munte⁹²

Tipul de moară: Râșniță
Forța motrică: 2 c.p. - apă

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit	Nr. gospodăriilor care macină		
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				
150	-	-	-	1054	1026	756	795	1054	417	127	123	91	96	126	110	125 kg + 0	108 kg + 0	75 kg + 0	15

Nume și prenume: Puia Miron
Comuna: Pietroasa; Satul: Chișcău
Moară de munte⁹³

Tipul de moară: Râșniță
Forța motrică: 1 c.p

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit	Nr. gospodăriilor care macină		
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				

⁹² *Ibidem*, f. 213

⁹³ *Ibidem*, f. 214

80	-	-	-	408	244	668	298	340	816	49	29	80	36	41	98	49 kg + 0	29 kg + 0	25 kg + 0	12
----	---	---	---	-----	-----	-----	-----	-----	-----	----	----	----	----	----	----	-----------	-----------	-----------	----

Nume și prenume: Mândru Ioan
Comuna: Pietroasa; Satul: Chișcău
Moară de munte⁹⁴

Tipul de moară: Râșniță
Forța motrică: 1c

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit	Nr. gospodăriilor care macină		
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				
100	-	-	-	622	803	597	556	712	469	80	96	72	67	85	56	80 kg + 0	96 kg + 0	49 kg + 0	12

Nume și prenume: Buda Tibor
Comuna: Rieni; Satul: Ghighișeni

Tipul de moară: Râșniță
Forța motrică: 3 c.p.⁹⁵

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit	Nr. gospodăriilor care macină		
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	

⁹⁴ *Ibidem*, f. 214

⁹⁵ *Ibidem*, f. 215

350	-	-	-	-	6840	2358	-	7375	3182	-	832	283	-	885	382	-	824 kg + 0	283 kg + 0	70
-----	---	---	---	---	------	------	---	------	------	---	-----	-----	---	-----	-----	---	------------	------------	----

Nume și prenume: Bolga Moise
Comuna: Rieni; Satul: Ghighișeni
Moară de șes⁹⁶

Tipul de moară: țărănească
Forța motrică: 3 c.p. - apă

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit	Nr. gospodăriilor care macină		
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				
300	-	-	-	8392	4701	4253	5092	2037	3721	495	568	750	610	245	447	995 kg + 400	568 kg + 400	750 kg + 500	45

Nume și prenume: Bolga Gheorhe
Comuna: Rieni; Satul: Ghighișeni
Moară de șes⁹⁷

Tipul de moară: țărănească
Forța motrică: 3 c.p. - apă

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit	Nr. gospodăriilor care macină			
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu				
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956					

⁹⁶ *Ibidem*, f. 215

⁹⁷ *Ibidem*, f. 216

100	-	-	-	-	-	306	-	-	306	-	-	440	-	-	390	-	-	440 kg + 0	230
-----	---	---	---	---	---	-----	---	---	-----	---	---	-----	---	---	-----	---	---	------------	-----

Nume și prenume: Bara Florian
Comuna: Rieni; Satul: Ghighișeni
Moară de șes⁹⁸

Tipul de moară: râșniță
Forța motrică: 3 c.p., - apă

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit	Nr. gospodăriilor care macină		
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				
200	-	-	-	11629	5566	5853	5299	5722	5150	1995	667	821	1706	745	617	1775 kg + 0	767 kg + 0	871 kg + 0	50

Nume și prenume: Moș Ioan
Comuna: Vașcău; Satul: Colești
Moară de șes⁹⁹

Tipul de moară: râșniță
Forța motrică: 2 cp

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit	Nr. gospodăriilor care macină		
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				

⁹⁸ *Ibidem*, f. 216

⁹⁹ *Ibidem*, f. 217

100	-	-	-	1100	939	573	940	816	1030	132	112	69	113	98	124	133 kg + 0	112 kg + 0	69 kg + 0	60
-----	---	---	---	------	-----	-----	-----	-----	------	-----	-----	----	-----	----	-----	------------	------------	-----------	----

Nume și prenume: Stainer Carol
Comuna: Vașcău; Satul: Vașcău
Moară de șes¹⁰⁰

Tipul de moară: țărănească
Forța motrică: 3 c.p.

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit	Nr. gospodăriilor care macină		
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				
480	-	-	-	33975	21671	19245	32926	21318	19224	4077	2529	2308	3994	2558	2307	4077 kg + 4000	2528 kg + 3200	2308 kg + 3200	683

Nume și prenume: Astalos Iosif
Comuna: Vașcău; Satul: Vașcău
Moară de șes¹⁰¹

Tipul de moară: țărănească
Forța motrică: 4 c.p.

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit	Nr. gospodăriilor care macină		
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				

¹⁰⁰ *Ibidem*, f. 217

¹⁰¹ *Ibidem*, f. 218

-
-
-
-
41280
27157
22205
2527
1430
3384
4454
3258
2668
303
172
406
4954 kg + 3300
3258 kg + 2700
2666 kg + 2200
320

Nume și prenume: Ghib Vasile
Comuna: Vașcău; Satul: Vașcău
Moară de șes¹⁰²

Tipul de moară: țărănească
Forța motrică: 4 c.p., - apă

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit	Nr. gospodăriilor care macină		
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				
300	-	-	-	24028	17916	20291	11567	7772	8219	2483	2150	2435	1388	433	986	2483 kg + 0	2150 kg + 0	-	50

Nume și prenume: Marius Sofia
Comuna: Scărișoara; Satul: Lăzești
Moară de munte¹⁰³

Tipul de moară: țărănească
Forța motrică: -

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit	Nr. gospodăriilor care macină		
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	

¹⁰² *Ibidem*, f. 218

¹⁰³ *Ibidem*, f. 219

9	215	974	230	130	250	69	424	337	153	16	31	7	58	10	18	16 kg + 0	31 kg + 0	7 kg + 0	18
---	-----	-----	-----	-----	-----	----	-----	-----	-----	----	----	---	----	----	----	-----------	-----------	----------	----

Nume și prenume: Costea Teodor

Tipul de moară: țărănească

Comuna: Scărișoara; Satul: Scărișoara

Forța motrică: 1 c.p. – apă

Moaară de munte¹⁰⁴

17	Cantitatea de producție în 24 h			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit			Nr. gospodăriilor care macină
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				
46	2405	390	-	31	15	1741	474	580	-	4	2	163	57	69	-	-	-	24	

Nume și prenume: Matiș Costin

Tipul de moară: țărănească

Comuna: Scărișoara; Satul: Scărișoara

Forța motrică: 2 c.p. – apă

Moaară de munte¹⁰⁵

17	Cantitatea de producție în 24 h			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit			Nr. gospodăriilor care macină
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				
46	2405	390	-	31	15	1741	474	580	-	4	2	163	57	69	-	-	-	24	

¹⁰⁴ *Ibidem*, f. 219¹⁰⁵ *Ibidem*, f. 220

12	-	-	-	-	-	30	-	-	30	-	-	4	-	-	4	-	-	-	16
----	---	---	---	---	---	----	---	---	----	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Nume și prenume: Trone Teodor
Comuna: Scărișoara; Satul: Sfoarța
Moară de munte¹⁰⁸

Tipul de moară: țărăneasă
Forța motrică: 1 c.p. – apă

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit			Nr. gospodăriilor care macină
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	
7	-	-	-	90	-	-	809	70	301	11	-	-	97	8	43	-	-	-	12

Nume și prenume: O. Ioan
Comuna: Scărișoara; Satul: Sfoarța
Moară de munte¹⁰⁹

Tipul de moară: țărăneasă
Forța motrică: 1 c.p. – apă

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit			Nr. gospodăriilor care macină
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	

¹⁰⁸ *Ibidem*, f. 221

¹⁰⁹ *Ibidem*, f. 222

-	-	425	415	-	-	-	470	-	-	56	-	-	-	-	56	-	-	10
---	---	-----	-----	---	---	---	-----	---	---	----	---	---	---	---	----	---	---	----

Nume și prenume: Banos Traian
Comuna: Săliște; Satul: Săliștea

Tipul de moară: țărănească
Forța motrică: 2 c.p.¹¹⁰

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit			Nr. gospodăriilor care macină
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	
100	-	-	-	-	1642	410	-	24	110	-	197	44	-	3	-	-	197 kg + 0	49 kg + 0	216

Nume și prenume: Micula Gheorghe
Comuna: Scărișoara; Satul: Sfoarța
Moaară de munte¹¹¹

Tipul de moară: țărănească
Forța motrică: 1 c.p. – apă

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit			Nr. gospodăriilor care macină
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	

¹¹⁰ Ibidem, f. 222

¹¹¹ Ibidem, f. 223

400
-
-
-
120
-
399
446
208
803
15
-
48
54
25
96
15 kg + 600
0 kg + 600
48 kg + 500
40

Nume și prenume: Plesca Gheorghe

Comuna: Săliște; Satul: Poiana

Moară de șes¹¹²

Tipul de moară: țărănească

Forța motrică: 2 c.p. – apă

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit	Nr. gospodăriilor care macină		
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				
150	-	-	-	-	-	54	-	-	55	-	-	7	-	-	7	-	-	6 kg + 0	30

Nume și prenume: Micula Gheorghe

Comuna: Săliște; Satul: Săliște

Moară de șes¹¹³

Tipul de moară: țărănească

Forța motrică: 1 c.p. – apă

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit	Nr. gospodăriilor care macină		
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				

¹¹² *Ibidem*, f. 223

¹¹³ *Ibidem*, f. 224

200	-	-	-	-	-	841	-	-	637	-	-	49	-	-	76	0 kg + 600	0 kg + 600	41 kg + 500	50
-----	---	---	---	---	---	-----	---	---	-----	---	---	----	---	---	----	------------	------------	-------------	----

Nume și prenume: Cota Marian
Comuna: Săliște; Satul: Săliște
Moară de șes¹¹⁴

Tipul de moară: țărănească
Forța motrică: 2 c.p. – apă

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit			Nr. gospodăriilor care macină
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				
240	-	-	-	1841	338	1817	340	45	722	221	44	228	41	6	87	221 kg + 500	44 kg + 700	154 kg + 700	80

Nume și prenume: Lucaciu Flimon
Comuna: Săliște; Satul: Săliște
Moară de munte¹¹⁵

Tipul de moară: râșniță
Forța motrică: 2 c.p. – apă

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit			Nr. gospodăriilor care macină
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				

¹¹⁴ *Ibidem*, f. 224

¹¹⁵ *Ibidem*, f. 225

100
-
-
-
592
346
406
241
325
330
71
42
49
29
39
40
71 kg + 300
42 kg + 500
49 kg + 500
35

Nume și prenume: Lazea Corian
Comuna: Arieșeni; Satul: Galbena
Moară de munte¹¹⁶

Tipul de moară: râșniță
Forța motrică: 2 c.p. – apă

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit			Nr. gospodăriilor care macină
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				
35	-	-	-	-	-	-	1900	500	2050	-	-	-	228	60	256	-	-	-	30

Nume și prenume: Neag Ioan
Comuna: Arieșeni; Satul: Cristesei
Moară de munte¹¹⁷

Tipul de moară: râșniță
Forța motrică: 2 c.p. – apă

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit			Nr. gospodăriilor care macină
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				

¹¹⁶ *Ibidem*, f. 225

¹¹⁷ *Ibidem*, f. 226

50	155	200	-	-	-	-	1755	2225	993	-	-	-	2006	267	1191	-	-	-	35
----	-----	-----	---	---	---	---	------	------	-----	---	---	---	------	-----	------	---	---	---	----

Nume și prenume: Mocan Petru
Comuna: Arieșeni; Satul: Pătrăhăitești
Moară de munte¹¹⁸

Tipul de moară: țărănească
Forța motrică: 2 c.p. – apă

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit	Nr. gospodăriilor care macină		
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954		1955	1956
25	-	-	-	-	-	-	-	620	750	-	-	-	-	73300	86	0 kg + 300	0 kg + 500	0 kg + 500	25

Nume și prenume: Haiduc Iosif
Comuna: Arieșeni; Satul: Cristeseii
Moară de munte¹¹⁹

Tipul de moară: țărănească
Forța motrică: 2 c.p. – apă

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit	Nr. gospodăriilor care macină		
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954		1955	1956

¹¹⁸ *Ibidem*, f. 227

¹¹⁹ *Ibidem*, f. 228

30	-	-	-	-	-	-	720	145	643	-	-	-	83600	17400	77	-	-	-	15
----	---	---	---	---	---	---	-----	-----	-----	---	---	---	-------	-------	----	---	---	---	----

Nume și prenume: Neag Dumitru
Comuna: Arieșeni; Satul: Galbena
Moară de munte¹²⁰

Tipul de moară: țărănească
Forța motrică: 1/2 c.p.

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit			Nr. gospodăriilor care macină
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				
35	-	-	-	2711	-	-	2706	2900	2000	-	-	-	324	348	240	-	-	-	35

Nume și prenume: Neag Teodor
Comuna: Arieșeni; Satul: Galbena
Moară de munte¹²¹

Tipul de moară: țărănească
Forța motrică: 1/2 c.p.

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit			Nr. gospodăriilor care macină
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				

¹²⁰ *Ibidem*, f. 228

¹²¹ *Ibidem*, f. 229

30	-	-	-	-	-	-	1200	1400	420	-	-	-	144	168	70600	-	-	-	25
----	---	---	---	---	---	---	------	------	-----	---	---	---	-----	-----	-------	---	---	---	----

Nume și prenume: Lazea Teodor
Comuna: Arieșeni; Satul: -
Moară de munte¹²²

Tipul de moară: râșniță
Forța motrică: 2 c.p.

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit	Nr. gospodăriilor care macină		
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				
-	-	-	-	-	-	-	1400	1300	1030	-	-	-	180	156	123600	-	-	-	13

Nume și prenume: Lazea Ioan
Comuna: Arieșeni; Satul: -
Moară de munte¹²³

Tipul de moară: râșniță
Forța motrică: 2 c.p.

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit	Nr. gospodăriilor care macină		
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
				1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956				

¹²² *Ibidem*, f. 229

¹²³ *Ibidem*, f. 230

35	-	-	-	-	-	-	291	2367	1510	-	-	-	25	284	171200	-	-	-	30
----	---	---	---	---	---	---	-----	------	------	---	---	---	----	-----	--------	---	---	---	----

Nume și prenume: Puie Traian
Comuna: Dumbrăvani; Satul: Broaște
Moară de munte¹²⁴

Tipul de moară: râșniță
Forța motrică: 2 c.p.

Cantitatea de producție în 24 h	Produsul ce macină			Cantitatea măcinată pe ani						Oiumul cuvenit						Oiumul predat + impozitul plătit			Nr. gospodăriilor care macină
	grâu	porumb	Etc.	Grâu			Porumb			Grâu			Porumb			Grâu			
	-	-	-	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	1954	1955	1956	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Referat¹²⁵

Subsemnatul T. Gheorghe conducător și șef de Unitate la Moara Mozaic din Vașcău

Având în vedere că Tov. Talkos de la Sfatul P. al Raionului Lunca Vașcăului mi-au pus întrebări în legătură cu rentabilitatea morii și posibilităților de dezvoltare

1. Moara este rentabilă, dacă și în cadrul Combinatului 7 Nov. Beiuș au lucrat și lucrează cu ucenici. Materialul care se produce este foarte căutat, deci și dacă capacitatea morii s-ar mări cu 200%, beneficiari sunt.

2. Posibilități de dezvoltare a altor mori sunt:

- instalarea unui gater de bucate, acest gater este aparținut din cele a fabricii din Blaj,

- acest gater va putea să lucreze cu 20 pânze și va putea trece 40 ora, 100 cm. adâncime, fiecare pânză se vor putea țărca plăci din morărit : albă, neagră și colorată. Cea neagră se găsește în satul Călugări, coloranții la satul Câmp și albă la Pietroasa și Chișcău.

Aceste plăci sunt foarte căutate și vor putea măcina orice cantitate cu beneficiu destul de bun.

- se poate face cărămidărie la cerere, iar pământ se găsește foarte bun în apropierea terenului Sfatului Popular K.

¹²⁴ Ibidem, f. 230

¹²⁵ Ibidem, f. 233-234

Pentru gatâr este instalația hidraulică de 50 H.P., care este în stare de funcționare și în momentul de față stă degeaba.

- pentru moară ne trebuie 10 muncitori:

- pentru gatâr 2 muncitori pe schimb;

- pentru mașina de șlefuit 2 muncitori pe schimb;

- pentru întreținere, lustruit. 10 pe schimb, aici sunt bune și femei;

- pentru alesul de pietroaie 6-8 muncitori, puși în legătură cu gatărul sunt muncitori ce au fost menționați mai sus;

- în legătură cu instalația punte nu se poate preocupa ca totul la sculele ce se vor procura pentru atelier, rotărie, tâmplărie și lăcătușerie.

Carierele de piatră, marmură, humă și modalități de a putea extrage bogățiile subsolului din Raionul Lunca Vașcăului¹²⁶. În Raionul nostru se găsesc bogății în cantități enorm de mari.

Situația Joagărelor

Pe raza raionului nostru se găsesc 9 joagăre aparținând sfaturilor populare comunale, iar 5 joagăre sunt particulare.

Capacitatea joagărelor este în medie de 3 m cubi, iar uiumul aferent de 18 %, ne asigură o cantitate de 0.54 m cubi, ceea ce însemnează în 14 joagăre un câștig de cca $0.54 * 14 = 7.56$ m cubi în 24 de ore, menționez că joagărele lucrând cu o singură tură.

Situația joagărelor: în multe cazuri sunt în stare de funcționare sau eventual cu mici schimbări putem să le punem în funcțiune.

Rentabilitatea acestor unități se poate asigura prin metoda folosită și la mori, adică deschiderea unei noi sfere de activitate.

Referat¹²⁷

În urma studiilor ce am întreprins putem a documenta posibilitatea în ziua de azi a unui combinat Raional pentru deservirea populației, putem afirma următoarele: Adecvat Raionului Lunca Vașcăului, trăinicia unui Combinat este bogată pe anumite principii de care trebuie să ținem seama la înființarea acestuia:

1. necesitatea înființării Combinatului în Industria Locală,

2. posibilitatea de a coordona și de a întreține unitățile componente ale Combinatului Raional

3. folosirea de resurse a forțelor de muncă

4. Studiul cheltuielilor legate de funcționarea Combinatului Raional (impozit), cheltuielile de transport legate cu deservirea producției, diferite taxe, etc.

5. Studiul înființării a unor ramuri a Comb. Raional (ca materie primă) ce se va descoperi în raionul nostru.

Combinatul este necesar în Raionul Lunca Vașcăului deoarece în anii 1950-1959, populația s-a mărit simțitor.

¹²⁶ Ibidem, f. 240-242

¹²⁷ Ibidem, f. 242-248

Pentru deservirea populației se simte nevoia de a înființa anumite unități care vor avea menirea de a deservi populația din tot cuprinsul acestui Raion.

În Raionul nostru în prezent există unități care aparțin și sunt administrate de către Combinatul Raional de Industrie Locală 7 noiembrie Beiuș și anume:

- în orașul Vașcău există moară de mozaic, care este rentabilă și lucrează cu beneficiu.

Materialul care se produce este foarte căutat ca mozaic alb, roșu și negru. Beneficii directe, există care îl solicită.

La această unitate dacă vor mări spațiul localului care posibilitate există însuși în incinta de unde funcționează moara de mozaic, productivitatea s-ar mări cu 200%.

La această moară posibilități de dezvoltare a altor ramuri sunt:

- instalarea a unui gater de tăiat stânci de piatră de marmură, acest gater este procurat de la o fabrică. Acest gater va putea să lucreze 20 de pânze, care în timp de 24 de ore va produce un randament destul de rentabil la piatra de marmură, plăci din marmură, albă, neagră și colorat.

Marmura neagră se găsește în hotarul Satului Călugări, cea colorată în hotarul satului Cîmp, iar cea albă în hotarul satului Chișcău și în Pietroasa.

Menționăm că materialul care este descoperit ca nouă resursă locală și să putem extrage în cantități destul de mari, deci rentabil de a fi exploatată. Tot pe lângă moara de mozaic, vom putea înființa un atelier de fierari unde să se confecționeze diferite plăci.

Morile sistematice¹²⁸

Morile sistematice sunt amplasate în raion și ar putea satisface nevoile populației din sfera din care facem parte (făcând excepție de cele 3 comune A.G.S.)

Mori sistematice

<i>Câmpani</i>	<i>1</i>
<i>Dumbrăvani.....</i>	<i>1</i>
<i>Lazuri de Beiuș ...</i>	<i>2</i>
<i>Pietroasa</i>	<i>2</i>
<i>Rieni</i>	<i>2</i>
<i>Vaşcău</i>	<i>1</i>

Aceste mori au capacitate medie, ceea ce presupune 16 m cubi în 24 de ore, la acestea cantitatea uiumului este de 12%, ceea ce reprezintă 1,920/kg uium în 24 de ore. Aceste cantități se pot mări în condițiile: I alternative.

În multe cazuri sau constatat că particularii lucrează cu un uium redus, adică 3-5% ceea ce înseamnă că populația aderă la aceste mori, unde se lucrează cu un beneficiu mai mic, această situație trebuie lichidată, dar să nu existe o întrecere.

Trebuie studiată situația actuală, adică faptul că unele mori își vând produsele pe piața neautorizată, acesta ar fi primul aspect al deficienței.

¹²⁸ *Ibidem*, f. 249-250

Un aspect pentru care Secția morărit al Combinatului este în deficiență între uiumul legal de 12% și uiumul cu care lucrează rășnițele particulare de 3-5%.

În urma desființării cotelor când țărănimia cuprinde tot volumul de produse și va avea de a vinde și produse semifabricate suntem convinși că va lua un avânt mare și capacitatea posibilă să se exploateze din plin.

Concluzia generală, legată de dispariția instalațiilor tehnice populare după naționalizare, este că în județul Bihor acestea au fost distruse dacă nu cu bună știință, atunci datorită faptului că reprezentății noi ordini sociale nu au fost capabili prin educația lor tehnică de a înțelege sensibilitatea și de a interveni asupra unui sistem bazat pe materiale perisabile (lemnul sau curelele din piele de vacă din transmisia instalațiilor), precum și datorită faptului că instalațiile tehnice populare au funcționat intermitent, ca anexe ale gospodăriilor țărănești (chiar și la cele comunale sau arendate, morarii aveau un minim venit garantat din gospodăria proprie) și nu puteau suporta economic plata salariilor unor angajați, nici a unor suprastructuri (aprovizionare, desfacere, contabili, directori). Propria incompetență au acoperit-o cu tot felul justificări, cum este cea din adresa Întreprinderii Econ. alim. Raională Beiuș din 16 martie 1951 către Sfatul Popular al Raionului prin care neîndeplinirea cu 50 % a planului de producție de la cele patru mori este justificată de concurența nelocală a celor 452 (?) de „râjnițe” care nu iau uiumul și nu înregistrează legal operațiunile comerciale¹²⁹. Progresul tehnic al civilizației ar fi dus inerent la renunțarea la câteva dintre instalațiile tehnice populare, dar cunoscând condițiile în care autoritățile acelor timpuri asigurau alimentația populației rurale, precum și conservatorismul țăranului, acestea ar fi supraviețuit în inerția tradiției chiar și pentru satisfacerea nevoilor personale. În schimb ofensiva împotriva instalațiilor a fost de așa natură încât prin mărimea impozitului acestea au trebuit a fi „sparte” efectiv de proprietari pentru a evita impunerea sau în alte cazuri în care „perceptorii” spargeau piatra alergătoare pentru obliga la plata impozitului.

Analizând doua consemnări, cea din 1946 realizată de armată¹³⁰ cu un număr de 478 de instalații și cea din anul 1957 realizată de Comitetul de Stat al Apelor¹³¹ cu 228 de instalații, se constată că în cei 11 ani numărul acestora a scăzut cu 52 %.

Repertoriul monumentelor din județul Bihor¹³² realizat după 17 ani, consemnează un număr de 165 instalații funcționale. În prezent sunt un număr de 5 instalații tehnice populare în funcțiune: 3 în Roșia și câte una în Săud și Cotiglet. Dintre acestea doar moara lui Ghorghie Burtic din Roșia (punct de atracție turistică) deservește și alte persoane.

¹²⁹ A.N.-D.J. Bihor, *Fond Sfatul popular al raionului Beiuș*, dosar 66/1951, f. 246

¹³⁰ Serviciul Istoric al Armatei, Arhivele Militare Pitești, *fond Cercul Teritorial Militar Bihor*, dosar 528 / 1942, f. 35-47

¹³¹ Complexul Național Muzeal „Astra” Sibiu, Centrul de informare și documentare “Cornel Irimie”, *Fișe evidență instalații țărănești bazinul Crișuri-Bereteu*

¹³² Muzeul Țării Crișurilor, *Monumente etnografice*, Oradea, 1974, p. 258-319